

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 6836
Tarih : 28.09.2021

14471

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Dünyada 64 ülkede yaklaşık 110 milyon patlamamış mayın olduğu tahmin ediliyor. Gelişen teknoloji nedeniyle üretim maliyetlerinin düşmesi, mayın üretiminde büyük bir artışa yol açmıştır. 1960'lara kadar kontrollü bir şekilde yerleştirilen kara mayınları, daha sonra haritaları çıkarılmadan ve kayıtları tutulmadan döşenmeye başlandı. Bu durum, mayın temizleme çalışmalarını ve bu mayınların tespit edilmesini zorlaştırdı.

İçişleri Bakanlığı'nın verilerine göre, 1984-2009 yılları arasında Türkiye'de mayınlar ve patlayıcı maddeler nedeniyle 1269 kişi yaşamını yitirdi, 5091 kişi ise yaralandı. Uluslararası Mayın Yasaklatma Girişimi'nin bir sonucu olarak Uluslararası Mayın İzleme Komitesi oluşturuldu. Türkiye'de de Türk Tabipleri Birliği, Türkiye Sakatlar Derneği, İnsan Hakları Derneği, İnsan Hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği, Sosyal Demokrasi Vakfı ve Göç Edenler Sosyal Yardımlaşma ve Kültür Derneği tarafından Mayınsız Bir Türkiye Girişimi adı altında başlatılan bir sivil girişim, çeşitli etkinliklerle mayın sorununa dikkat çekmektedir. 4 Nisan tarihi, Mayın Bilinci Geliştirme Günü olarak belirlenirken, mayın sorununun bir parçası olarak görülen msket bombaları da kampanyaların kapsamı içinde tutularak, 19 Nisan Msket Bombalarına Karşı Uluslararası Eylem Günü ilan edilmiştir.

Mayınsız Bir Türkiye Girişimi, kara mayınları ve bunların yol açtığı sorunlarla ilgili derinlemesine bir araştırma yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Araştırma sonuçlarının "Bilgi Edinme Yasası" çerçevesinde kamuoyuna aktarılması, toplumsal bilinç ve duyarlılığın geliştirilmesi, mayınlı bölgelerde çocuklar başta olmak üzere sivil halkın mayın tehlikesine karşı eğitilmesi amacıyla 2002 yılında kurulmuştur. Türkiye'nin Mayın Yasası Antlaşması'na 25 Eylül 2003 tarihinde katıldığı ve 1 Mart 2004 tarihinde taraf devlet olduğu unutulmamalıdır.

Türkiye'nin 29 Mart 2013 tarihinde verdiği ilk uzatma talebi raporundaki bilgiye göre, toprağa döşeli halde bulunan 839 bin 146'sı anti-personel kara mayını, 164 bin 797'si ise anti-tank mayını olmak üzere toplamda 1 milyon 3 bin 943 adet mayın bulunmaktadır. Mayınsız Türkiye Girişimi kaynaklarına göre, mayın olduğu bilinen illerin tamamı Kürtlerin yoğun yaşadığı kentlerdir: Ağrı, Ardahan, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Antep, Hakkâri, Hatay, Iğdır, Kars, Mardin, Siirt, Urfa, Şırnak, Tunceli ve Van kentleridir.

24 Temmuz 2024'te, Hakkâri'nin İkiyaka Dağları'nda Sat Gölleri yakınlarında, Tuğlu (Hacıyan) köyüne bağlı yaylada koyunlarını otlatan 32 yaşındaki çoban Bedrettin Düzen, mayına basarak ağır yaralanmış ve yapılan tüm müdahalelere rağmen hayatını kaybetmiştir. Evli ve üç çocuk babası olan Bedrettin Düzen'in ölümü, bölgedeki mayınların ne denli büyük bir tehlike oluşturduğunu ve ciddi bir ihmali gözler önüne sermektedir. Söz konusu yaylanın yasaklı olmadığı, mayınların bu bölgeye uzun zaman önce yerleştirildiği yerel kaynaklardan teyit edilmiştir.

Özellikle vurgulamak gerekir ki, bu tür olaylarda hukuk sisteminin işlememesi ve soruşturmaların eksik kalması büyük bir sorundur. Bedrettin Düzen'in ölümüne neden olan mayınlar, sadece bir bireyin değil, tüm toplumun güvenliğini tehdit eden ölümcül silahlardır. Gever'de Bedrettin Düzen'in mayına basarak yaşamını yitirmesi, düpedüz bir cinayettir ve bu olayın ardından hukuki süreçlerin başlatılması gerekmektedir.

Bu trajik olay, Türkiye'de mayınların temizlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması konusunda acil bir eylem planının gerekliliğini bir kez daha ortaya koymaktadır. Toplumsal bilinç ve duyarlılığın artırılması için, mayınlı bölgelerde yaşayan sivil halkın güvenliğinin sağlanması adına, Bakanlığınızca adli ve idari soruşturmanın başlatılması ve bölgenin mayınlardan temizlenmesi amacıyla gerekli girişimlerde bulunulması elzemdir.

Bu bağlamda;

1. Bedrettin Düzen'in ölümüne neden olan mayın patlaması ile ilgili olarak başlatılan veya başlatılacak olan soruşturmaların durumu nedir?
2. Bedrettin Düzen'in ailesine tazminat ödenmesi konusunda Adalet Bakanlığı'nın herhangi bir çalışması var mıdır veya olacak mıdır?
3. Bedrettin Düzen'in ölümüne yol açan ihmallerin tespit edilmesi ve sorumluların cezalandırılması için hangi adli süreçler yürütülecektir veya yürütülmektedir?
4. Türkiye'deki mayınlı bölgelerde yaşayan sivil halkın güvenliği için Adalet Bakanlığı tarafından alınan veya alınması planlanan önlemler nelerdir?
5. Kürtlerin çoğunlukta olduğu kentlerde yoğun olarak bulunan mayınların temizlenmesi ve bu bölgelerde yaşayan halkın güvenliğinin sağlanması için Adalet Bakanlığı'nın yürüttüğü çalışmalar nelerdir?
6. Türkiye'nin Mayın Yasağı Antlaşması'na taraf olmasıyla birlikte, Adalet Bakanlığı'nın bu antlaşma kapsamında yürüttüğü faaliyetler nelerdir?
7. Kürtlerin yoğun yaşadığı kentlerde mayınların temizlenmesi konusunda Adalet Bakanlığı'nın diğer bakanlıklarla iş birliği nasıl yürütülecektir?
8. Bedrettin Düzen'in ölümüne yol açan mayınların kaynağı ve döşenme zamanı hakkında herhangi bir çalışma başlatılmış mıdır?
9. Türkiye'de mayınların tespit edilmesi ve temizlenmesi için Adalet Bakanlığı'nın yürüttüğü çalışmalar nelerdir?
10. Türkiye'deki mayın sorununun çözülmesi için Adalet Bakanlığı'nın uluslararası kuruluşlarla iş birliği yapma planları var mıdır?

11. Bedrettin Düzen'in ölümünden sonra, benzer olayların önlenmesi için yapılan düzenlemeler veya planlanan reformlar nelerdir?
12. Adalet Bakanlığı'nın, mayın mağdurlarına yönelik rehabilitasyon ve destek hizmetleri nelerdir?
13. Mayın olduğu bilinen illerin tamamı Kürtlerin yoğun yaşadığı: Ağrı, Ardahan, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Antep, Hakkâri, Hatay, Iğdır, Kars, Mardin, Siirt, Urfa, Şırnak, Tunceli ve Van olmasının gerekçesi nedir?
14. 2002/2024 yılları arasında mayınların yol açtığı ölüm ve yaralanma sayısı kaçtır?